

נהמרת יצחק

בסייעתא דשמיא | בהעלותך תשפ"ב | גליון מס' 146

פרפראות

ויעש כן אהרן וכו' כאשר צוה ה' את משה, (ח' ג').
פירש רש"י ויעש כן אהרן להגיד שבחו של
אהרן שלא שינה, ע"כ.
והנה כמה וכמה ביאורים נאמרו על דברי <<<

וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשכם ותקעתם בחצצרת על עלותיכם ועל זבחי שלמיכם והיו לכם לזכרון לפני אלקיכם וגו'.

וינוחו³.

ב

כתב החינוך (מצוה שפ"ד), וזה לשונו, מצות תקיעת חצוצרות במקדש ובמלחמה, לתקוע בחצוצרות במקדש בכל יום בהקריב כל קרבן, וכמו כן בשעת הצרות, שנאמר **וכי תבואו מלחמה וכו'**, וכתב אחריו גם כן **וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ותקעתם בחצוצרות על עלותיכם ועל זבחי שלמיכם וגו'**, ואף על פי שהזהיר הכתוב ביום שמחה ומועד וראש חדש לאו דוקא, דבכל יום, היו תוקעין במקדש בחצוצרות על הקרבן וכו', ע"כ.

ועיין עוד מה שכתב שם, וזה לשונו, מרשי המצוה, לפי שבשעת הקרבן היו צריכים לכיין דעתם יפה בענינו, כמו שידוע, שהוא נפסל במחשבות ידועות, וגם כן צריך הקרבן כונה שלמה לפני אדון הכל שצונו עליו, וגם כן בעת הצרה צריך האדם כוון גדול בהתחננו לפני בוראו שירחם עליו ויצילהו מצרתו, ולכן נצטוו בתקיעת החצוצרות בעתים אלה, לפי שהאדם מהיותו בעל חמר צריך התעוררות גדולה אל הדברים, כי הטבע מבלי מעיר יעמד כישן, ואין דבר יעוררהו כמו קולות הנגון, ידוע הדבר, וכל שכן קול החצוצרות, שהוא הקול הגדול שבכל כלי נגון, ועוד יש תועלת נמצא בקול החצוצרות לפי הזדומה מלבד ההתעוררות אל הכונה, כי בכח הקולות יסיר האדם מלבו מחשבת שאר עסקי העולם ולא יתן לב באותה שעה כי אם בדבר הקרבן, ומה אאריך וידוע זה לכל אשר הטוה און לשמע החצוצרות וקול שופר בכונה, ע"כ⁴.

ומבואר מדבריו ובפרט מה שכתב בטעם המצוה שמצוה זו נוהגת בכל יום, וכמו שכתב בהמשך דבריו שם, וזה לשונו, הרי נתבאר, שעל ידי כהנים נעשית מצוה זו ושהיא מצוה תמידית להם, כלומר שבכל יום היו תוקעין, ולא ביום מועד וראש חדש בלבד, ע"כ.

אכן עיין שם שהוסיף, וזה לשונו, אבל ראיתי להרמב"ם ז"ל,

(3) ושמעתי בשם הגר"ז קרויזר זצ"ל, שביאר אמאי אשכנז אומרים ישמחו במלכותך רק במוסף, משא"כ נוסח ספרד אומרים אותו גם בשאר תפילות, שזה תלוי במה הם שמחים, ולנוסח אשכנז שמחים בתורה, אי"כ רק אחר קריה"ת אומרים ישמחו במלכותך, שזה במוסף, משא"כ לנוסח ספרד הם שמחים בתפילה, וממילא אומרים אותו בכל תפילה, עיי"ש, (ועי' בנן היוידע סנהדרין צ"ט); אכן לפי"ז צ"ב לפי נוסח אשכנז אמאי אין אומרים אותו במנחה בשבת, ועי'.

(4) ועי' תיב"ע כאן.

א

מבואר בפרשה כאן שישנם ימים מסוימים שיש בהם תקיעה בחצוצרות בשעת הקרבת הקרבנות, אכן זה רק בקרבנות ציבור, וכמו שפירש רש"י כאן.

ובפשטות כתוב כאן שלושה זמנים שיש לתקוע בהם, שמחתכם, מועדיכם, ראשי חדשיכם.

והנה לגבי יום שמחתכם, עיין בעל הטורים כאן שכתב, **שמחתכם**, בגימטריא ג"ם ביו"ם השב"ת, ע"כ, ומבואר דהשלושה זמנים הם, שבת, ימים טובים, וראשי חדשים.

ובעצם זה מבואר בספרי כאן, **וביום שמחתכם** זה שבת וכו', אכן צריך ביאור אמאי נקרא שבת, **וביום שמחתכם**, דלכאורה בשבת אין דין שמחה אלא דין עונג, וכמבואר בשו"ת ר' עקיבא אייגר (אורח חיים סימן א' בהשמטות), לגבי הדין אם נשים מותרות להתענות ביום טוב, שאין בה חיוב אכילה, וזה לשונו, אבל מכל מקום נראה דאינה מחויבת באכילת פת, דנראה דאכילת פת אינה מצד חיוב שמחה, דהא בשבת ליכא חיוב שמחה (ויש חיוב לאכול פת), אלא נראה דמן כבוד שבת לקבוע סעודה על הלחם, והכיבוד והעונג עם שמחה, תרי מילי נינהו וכו', עיין שם מה שהביא ראיה לזה מדברי הרמב"ם, עיין שם¹.

אכן עיין בהגהות הגר"א בספרי, דגרס **וביום** זה שבת, **שמחתכם** אלו שלושה רגלים, **ובמועדיכם** ראש השנה ויום הכיפורים, **ובראשי חדשכם** וכו', עיין שם, הרי לגירסתו שבת נלמד מדכתיב **וביום**, (דלכאורה כמו שמצינו דכתיב בפרשת תזריע, **וביום השמיני ימול וגו'**, שבא לרבות את יום השבת), אכן לפנינו הגירסא **וביום שמחתכם** לרבות שבת, וכן הגירסא בראשונים.

והנה שמעתי מקשים אהא דאמרינן בתפילת שבת ישמחו במלכותך, שהרי אין שמחה בשבת, (ועי' בארחות חיים (לוניל), שהקשה כן על הגירסא דאמרינן בשבת וישמחו בך²), ולכן גרס

(1) אכן בדבר זה אם יש דין שמחה בשבת, עי' ירושלמי מגילה (פ"א ה"ד), דמשמע דיש חיוב שמחה בשבת, ועי' יד אפרים סי' תרפ"ח, (ט"ז סק"ח), ואפשר דלישנא דעלמא נקט, ועי' פר"ח שם סק"ו, אכן עי' תוס' מו"ק (כ"ג:), שכת' דליכא שמחה בשבת, ועי' שיטמ"ק כתובות (ז), ועי' תשב"ץ ח"ג סי' רח"צ, ועי' מש"כ המהרש"ם עי' דע"ת סי' רמ"ב, ועי' בב"י סי' רפ"ח, וע"ע.

(2) ועי' תורת חיים סוף"ק דחולין.

שכתב, בימי המועד כלן ובראשי חדשים היו הכהנים תוקעין בחצוצרות, והלויים אומרים שירה, נראה מדבריו, שדעתו שבשאר הימים אף הלויים תוקעין בחצוצרות, ע"כ, ומשמע דסבירא ליה שגם הרמב"ם מודה שתוקעים בכל יום, רק המצוה היא על הכהנים אינו אלא במועדים ובראשי חדשים.

אכן עיין במנחת חינוך שם, (ז), מה שהעיר על דברי החינוך מה שדייק בלשון הרמב"ם, וכתב דלפי החינוך המצוה היא בכל יום, מה שאין כן לפי הרמב"ם המצוה מן התורה היא רק במועדים ובראשי חדשים, (וכן אין נפקא מינה בין כהנים ללויים, ולויים מותרים לתקוע גם במועדים ובראשי חדשים, עיין שם, ועיין שם מה שהקשה על הרמב"ם מאי טעמא לא ביאר הדין גבי שבתות, וכתב רק במועדים וראשי חדשים, ולא הזכיר שבתות וכו', אבל יש שכתבו שנכלל שבת במה שכתב מועדים, וצריך עיון).

ועיין שם שהביא שבאמת כבר פליגי בזה בספרי כאן, דתניא **וביום שמחתכם** אלו שבתות וכו', ר' נתן אומר אלו התמידים, עיין שם, חזינן דיש פלוגתא בזה, דתנא קמא סבר שמצותה אינו אלא בשבתות וימים טובים וראשי חדשים, ור' נתן סבר שמצותה בכל יום.

והנה תינח לפי גירסת הגר"א שהוזכר לעיל, אפשר דפליגי תנא קמא ור' נתן בפירוש **וביום**, אם קאי על שבת, שזה יום מסוים, או שקאי על התמידים שמקריבים בכל יום, אכן לפי גירסתנו (וכמובא בראשונים), דפליגי במה שכתוב **וביום שמחתכם**, צריך ביאור איך דרשינן מדכתיב **וביום שמחתכם** דקאי על שבת, ובפרט איך דרש ר' נתן **שוביום שמחתכם** קאי על התמידים, וצריך ביאור.

ג

והנראה בזה דהנה איתא בברכות (ל), אביי הוה יתיב קמיה דרבה חזייה (רבה לאביי) דהוה קא בדח טובא (פירש רש"י יותר מדאי, ונראה כפורק עול), אמה **וגילו ברעדה** כתיב, אמר ליה (אביי), אנא תפילין מנחנא, (פירש רש"י והם עדות שממשלת קוני ומשרתו עלי), ע"כ, ומבואר דאף על גב דהוה בדח, מכל מקום הנחת תפילין

מהני ליה שלא יבוא לידי קלות ראש.

אכן עיין בפירוש תלמידי רבינו יונה שפירשו באופן אחר, וזה לשונו, ופירוש תפילין מנחנא, רצונו לומר שמחת מצוה אני שמח כי חולה הייתי במעי ולא יכולתי להניח התפילין זה כמה ימים, מפני חשש הנקיות, ועכשיו שנתרפאתי אני שמח בקיום המצוה הזו מתוך חפצי בה, מפי מורי הרב נר"ו, ע"כ.

ומבואר ברבינו יונה דחוץ ממה שמצינו שיש שמחה שהוא דבר בפני עצמו, כן מצינו שיש שמחה שנתעורר על ידי דבר אחר, והיינו שלא מצינו שיש מצוה להניח תפילין בשמחה, אבל מצינו שיש שמחה ששמח כשמקיים מצות הנחת תפילין, ועיין מה שכתב רבינו בחיי פרשת כי תבוא, שהשמחה במצוה היא עצמה מצוה בפני עצמה, ע"כ.

וביותר מבואר דבר זה בדברי האריז"ל ריש שער הכוונות, וזה לשונו, אסור לאדם להתפלל תפילתו בעצבון, ואם נעשה כך אין נפשו יכול לקבל האור העליון הנמשך עליו בעת התפילה, אמנם בעת שמתודה הוידי ומפרט חטאיו אז טוב להתעצב בלבד, אבל בשאר התפילה נמשך לו נזק נפלא גדול על ידי עצבותו, אבל צריך להראות לפניו יתברך הכנעה גדולה באימה ויראה, אמנם תהיה בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו, וכמעט שעיקר המעלה והשלמות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה, בין בעת תפילתו ובין כשעושה איזה מצוה משאר המצות וכמו שאמרנו בגמרא מההוא דהוה קבדח טובא כו' ואמר תפילין קא מנחנא, ואל תבוז לענין זה כי שכרו גדול מאד, ע"כ.

ויש לומר שזה כעין מה שכתוב בתהילים (י"ט), **והוא כחתן יוצא מחופתו ישיש כגבור לרוץ אורח**, שהוא שמח שלעשות מה שמטול עליו, ודו"ק.

ולכאורה מבואר בדבריו כמו שפירש ברבינו יונה, דהשמחה כאן זה שמחה שנגרמת על יש עשיית המצוה.

פרפראות/המשך

פירושו שלא שינה העבודה בדבר הרגיל בו תמיד, מעבודה שעשה רק פעם אחת בשנה לפני ולפנים, הכל עשה **כאשר צוה ה' את משה**, וזה נאמר לשבחו של אהרן, ודו"ק.

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו לעשת הפסח ביום ההוא וגו', (ט' ו').

הרמב"ם בהלכות קרבן פסח (פרק ו' הלכה ב'), ביאר (על פי הגמרא פסחים צ.), שפרשה זו מדבר בטמא מת שחל יום שביעי שלו בארבעה עשר בניסן, ואף על פי שכבר טבל והוזה סבירא ליה להרמב"ם שאין שוחטים עליו את הפסח, ונדחה לפסח שני, וזה לשונו שם, טמא מת שחל שביעי שלו להיות בארבעה עשר אף על פי שטבל והוזה עליו והרי הוא ראוי לאכול קדשים לערב, אין שוחטין עליו אלא נדחה לפסח שני, שנאמר **ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם ולא יכלו**

רש"י אלו, שמלמד על אהרן שלא שינה, שמה היה ההוה אמניא שאהרן ישנה¹.

ועוד נראה לבאר דהנה מצינו עוד פעם דכתיב אצל אהרן שעשה כמו שצוה לו ה' על ידי משה, והוא בפרשת אחרי, דכתיב שם **ויעש כאשר צוה ה' את משה**, ושם איירי על עבודת יום הכיפורים, שאהרן לא שינה ממה שנצטווה.

ויש לומר שזה קא משמע לן כאן בהדלקת והטבת המנורה, שאף שאהרן היה מטיב ומדליק את הנרות בכל יום², מכל מקום היה אותו עשייה כמו העבודה של יום הכיפורים שעשה לפני ולפנים, ולא שינה,

1 ע"י ברמב"ן, וע"י רמב"ן סו"פ תצוה, [וע"י שעה"פ], וע"י חת"ס, וע"י פנים יפות, וע"י מהר"ל"ד, וע"י מש"כ ליקוטי נ"י תשי"פ.
2 ולשיטת הרמב"ם ב' פעמים בכל יום.

והנה אם נדקדק בדברי האריז"ל, נראה שאף שכתב שדבר זה הוא מעלה בין בעת תפילתו ובין כשעושה איזה מצוה, מכל מקום נראה שחלוק התפילה משאר המצוות, דבשאר המצוות זה מעלה ושלמות, והשגת רוח הקודש תלויה בה, אבל בתפילה כיון שזה גופא ענין עבד המשמש את רבו, זה יותר לעיכובא, וכמו שכתב בתחילה שאסור להתפלל בעצבון, שזה גופא המעשה עבדות, ודו"ק.

ונראה עוד דישנם כמה מצוות שגם הם מראים על עבודת הבורא יתברך שמו, וכמו מילה, שזה סימן עבדות, וזה אות, וכן יש לומר לגבי תפילין ושבת, שמצינו בהם שגם הם נקראים אות, ונראה לומר שבדבר שהוא אות בין בני ישראל להקב"ה, מובן שמצוה זו צריך לעשותה בשמחה.

וכן מצינו במילה שמתחילתה עשו אותה בשמחה, ועדיין עושים אותה בשמחה, (עיין שבת ק"ל:ט⁵), וכן יש לומר לגבי תפילין כמו שציין בשער הכוונות שם, מכיון שזה אות בינו ובין בני ישראל, עושים אותה בשמחה, ואין זה דין שמחה כמו שמחת יום טוב, אלא זה מצוה שעושים אותה בשמחה, מחמת שעושה רצון הבורא יתברך, וזה האות לעבודתו.

ונראה שזה הביאור וההגדרה של שמחה בשבת, דאין כאן דין של שמחה בשבת, אך בשבת מכיון שזה אות צריך להיות בשמחה בעשיית מצוה זו, ודו"ק.

ד

ונראה שזה הפירוש מה שאומרים בתפילה ישמחו במלכותך

(5) ועי' תוס' סוף פסחים.

שומרי שבת וקוראי עונג, לא שיש חיוב שמחה בשבת, אלא שהשמחה היא במה ששומרים שבת וקוראים עונג לשבת, זה גופא עושים בשמחה, ודו"ק⁶.

והשתא נראה לבאר שזה המחלוקת בין תנא קמא לר' נתן בספרי, דהא דכתיב **וביום שמחתכם**, דאין הפירוש דקאי על יום שחייב בו בשמחה, (דאם כן היה צריך לומר בשמחתכם, כמו שכתוב **ובמועדיכם ובראשי חדשכם**), אלא **וביום** פירושו ביום שאתם שמחים, ולא שיש בו חיוב שמחה, אלא אתם בשמחה ביום ההוא, ותנא קמא סבירא ליה שזה קאי על יום מסוים שהם בשמחה, וזה יום השבת שעושי בו רצון השם יתברך בשמחה שהוא אות בינו ובין בני ישראל.

אכן לר' נתן יש לומר שמפרש **וביום** שקאי על כל יום, ופירוש **וביום** שבמשך היום שאתם בשמחה, וזה קאי על זמן הקרבת הקרבנות, וכמו שכתוב בהמשך הפסוק, **עולתיכם וזבחי שלמיכם**, שזה עבודה שעושים בשמחה, וכמו שכתב האריז"ל בשער הכוונות, שעבודה שעובדים לפניו צריך לעשותה בשמחה, ויש לומר שהעבודה הזאת במשך היום שעושים בשמחה, אז יש מצוה של תקיעה בחצוצרות.

ועל כל פנים פירוש **שמחתכם**, היינו על מה שעושי בשמחה, אם זה יום מסוים לתנא קמא, או שזה מעשה בכל יום לפי ר' נתן, ודו"ק.

6) וזוה גם יש לבאר מה שאומרים בזמירות שבת, כל מקדש שביעי, שישו ושמחו כמקבלי מתן נחילאל וכו' שמחים לשמרו ולערב עירובו וכו' זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו.

וכן בפיוט של ראב"ע כי אשמרה שבת, כי יום שמחות הוא ותשמחני, ודו"ק.

פרפראות/המשך

להם אין קדשים קרבים בטומאה, אמרו לו יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים ויאכל הבשר לטמאים, אמר להם **עמדו ואשמעה** וכו', ולכאורה צריך ביאור מנא ליה לרש"י שהיה כאן דין ודברים בין הטמאים למשה, שקודם שאלו שרוצים להקריב בטומאה, ומשה אמר להם שאין מקריבים בטומאה, ורק אחר כך בקשו שיזרק עליהם הדם⁴.

ועיין מה שכתב המהר"ל (בגור אריה כאן), דמדכתיב שאמרו למשה **למה נגרע**, דאין אדם בא עם טענה של **למה נגרע** בתחילה, ובהכרח שקודם שאלו אם הם יכולים להקריב, ואחר שמשאמר להם שלא, אמרו **למה נגרע**, עיין שם.

ומבואר שהיה כאן שני שלבים, קודם שאלו למשה אם הם יכולים להקריב, וענה להם שאינם יכולים, ורק אחר כך שאלו למה לא יזרקו עליהם טהורים וכו', ועל זה אמר להם לא שמעת, ומבואר שהיה שני חלקים לשאלתם, ועל מה ששמע כבר, ועל מה שלא שמע עדיין.

ולפי זה נראה ליישב מה שהקשה הכסף משנה על הראב"ד למה נדחו, שעכשיו יזו עליהם ויטבלו, דזה אינו כיון ששאלו (לפי הראב"ד)

לעשת הפסח ביום ההוא, מפי השמועה למדו שביעי שלהן היה, ועל זה שאלו אם ישחט עליהן והם יאכלו לערב, ופרש להן שאין שוחטין עליהן, ע"כ.

אכן עיין בראב"ד שם שפירש באופן אחר, ואף דאיירי בטמא מת בשביעי שלו, מכל מקום איירי ששחטו עליהם לפני שטבלו, דאי לאחר שטבלו שפיר אפשר לשחוט עליהם, וזה לשונו, ומעשה כי הוה, הכי הוה, ששחטו וזרקו עליהם קודם טבילה והזייה, סברו שיעלה להן, ולא שאלו אלא אחר זמן שחיטה, ונדחו, והכתוב מעיד כן, שאמרו **אנחנו טמאים לנפש אדם**, ואם לאחר טבילה והזייה מאי טומאה הוא בהו, ע"כ.

והנה עיין בכסף משנה שם שהקשה עליו כמה קושיות ובתוכם כתב, וזה לשונו, ועוד קשה למה נדחו, הוה ליה למימר להם שיזו עליהם ויטבלו, ואחר כך ישחטו להם פסח אחר, ויזרקו עליהם את הדם, ע"כ³.

והנראה בזה דהנה עיין רש"י אהא דכתיב **למה נגרע**, וזה לשונו, אמר

שהטיח דברים כלפי מעלה, אמנם למעליותא הוא דדרשו הכי, וכמו שכתבנו, ע"כ.

והיינו כמבואר שם, דעיקר התפילה צריך להיות על צער השכינה ולא על צערו של האדם עצמו, ואם כן מה שאמרו הטיח דברים כלפי מעלה, פירוש שזרק תפילתו שיהא בשביל כבוד השכינה, ולא בשביל צער עצמו, ועל זה שפיר דרשו למעליותא.

והנה הא שנקטו חז"ל דבר זה כאן, ודרשו שמשה הטיח דברים כלפי מעלה, אפשר דהא כתיב **ותשקע האש**, ועיין ספורנו שפירש, וזה לשונו, נגד טבע האש למען יכירו שהיה פלא בלתי טבעי וכו', ע"כ, פירוש שדרך האש שהיא עולה למעלה ואינה יורדת למטה, ואם כן מה שהאש שקעה למטה, זה היה שלא כדרך הטבע.

ולכאורה מזה דרשו חז"ל דמכיון שרואים כאן שהישועה הייתה כאן שלא כדרך הטבע, מוכח שגם התפילה הייתה שלא כדרך הטבע, דהישועה היא כעין התפילה.

ואפשר דמשום הכי דרשו שמשה הטיח דברים כלפי מעלה, פירוש שזה שלא כדרך הטבע, שלא חשש על צער עצמו, וחשש רק על צער השכינה, משום הכי גרם בתפילתו שהאש תשקע שלא כדרך הטבע, ודו"ק.

ונראה דהא דמשה הוצרך דווקא כאן לתפילה באופן זה, דהנה עיין מה שכתב רש"י **ותשקע האש**, וזה לשונו, שקעה במקומה בארץ, שאילו חזרה לאחת הרוחות, היתה מקפלת והולכת כל אותו הרוח, ע"כ, ומשום הכי הוכרח להתפלל באופן זה שתשקע האש כדי שלא יהא יותר נזק.

אם טוב עשו שהקריב עליהם, ועל זה ענה להם שנדחו, מכיון שהיו טמאים, ועל זה שאלו שוב אם עכשיו יכולים להקריב עליהם, ועל זה ענה **עמדו ואשמעה** וגו'.

והשתא מדויק גם מה שכתב הראב"ד שם, דכיו שנדחו לא יועיל להם עכשיו אם יזו עליהם ויטבלו, כיון שכבר נדחו, ודו"ק.

ולפי זה שהיו כאן שני שלבים, נראה לבאר מה שכתב הגר"א אהא דתנן במסכת אבות (פרק ה' משנה ז'), שבעה דברים בגלם ושבעה בחכם, חכם וכו' ועל מה שלא שמע, אומר לא שמעת, ע"כ.

ועיין בביאור הגר"א שם שציין כמקור למשנה זו הא דכתיב כאן **עמדו ואשמעה**⁵, ולכאורה צריך ביאור אמאי ציין דווקא לפרשה זו, ולא להא דכתיב לעיל בפרשת שמיני **וישמע משה ויטב בעיניו**, ופירש רש"י שם (על פי התורת כהנים), הודה ולא בוש לומר לא שמעת.

אכן לפי המבואר אתי שפיר, דמה דתנן ועל מה שלא שמע אומר לא שמעת, פירוש שאף כבר שמע חלק אחד, אם יש עוד חלק שעדיין לא שמע על חלק ששמע אומר שמעת, ועל החלק שלא שמע אומר לא שמעת, וזהו מעלתו של החכם, ודו"ק.

אכן לעיל בפרשת שמיני, שם איירי שמשה טעה במה ששמע, ואין זה רק מעלה של חכם להודות שטעה, שאפילו הגולם יכול להודות שטעה.

(5) כידוע שביאור הגר"א לאבות הוא לצייין על כל דבר היכן זה מרומז בקרא.

ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש, ("א ב').

איתא בגמרא ברכות (ל"ב), ואמר רבי אלעזר משה הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר **ויתפלל משה אל ה'**, אל תקרי אל ה' אלא על ה', ועיין ברש"י שם, וזה לשונו, הטיח, לשון זריקה כמו כמטחוי קשת, ע"כ, והנה מדברי רש"י משמע שהטחת דברים אינו דבר הגון, שזה לשון זריקה, (וכן מצינו בתענית (כ"ה)), שלוי הטיח דברים כלפי מעלה ונענש).

ועיין מהרש"א שם שהקשה, וזה לשונו, יש לעיין בזה, דזה הלשון **ויתפלל אל ה'**, נמצא בכמה נביאים, והמקרא מלא מהם, ומי הכריח לר' אלעזר לומר לגבי משה אל תקרי אל אלא 'על', ושהטיח דברים כו', וגם לא מצינו שום קרא **ויתפלל אל ה'** וגו' גבי משה, ואם נגיה **ויתפלל משה אל ה'** וגו', והיינו קרא דפרשת מתאוננים, לא ידענו מאי הטחת דברים איכא שם, ע"כ, ועיין שם מה ששינה הפסוק בגמרא לפסוק אחר, עיין שם.

אמנם נראה ליישב גירסתנו על פי מה שכתב בנפש החיים שער ב' (פרק י"א), שפירש הך הטיח דברים כלפי מעלה, שזה דבר טוב, ולא להיפך חס וחלילה, וזה לשונו, והוא שאמרו רז"ל **בחנה והיא מרת נפש ותתפלל על ה'**, שהטיחה דברים כלפי מעלה, רצו לומר הגם שהיא עצמה היתה מרת נפש, עם כל זה השליכה צערה מנגד ולא אכפת לה להתפלל על זה כלל, אלא אמרו שהטיחה דברי תפלתה לפניו יתברך שמו, על הצער של מעלה הנעשה מחמת שהיא שרויה עתה בצער, ולכן אמרו שם שגם משה הטיח דברים כלפי מעלה כו', אל תקרי אל ה' אלא על ה', ולפי פשוטו מי הכריחם לרז"ל לדרוש אל תקרי, ולומר

